Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 112. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ТРАВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 112. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 20, 1953. VOL. LXI.

ОВТІС ДАЄ ВИМИНАЮЧІ ВІДПОВІДІ

Ню Йорк. — Вільям Н. Овтіс, колишній кореспондент бюра „Ассошієйтед Пресс" у Празі, просидівши два роки в чеській в'язниці на підставі комуністичного присуду про шпигунство і діставши несподівано звільнення від дальшої кари, приїхав у понеділок сполучним літаком до міжнародного летовища Айдлвайлд. Тут, після його привітання з жінкою, зустріли його газетні репортери, щоб довідатися про подробиці з його арешту. Овтіс не дав ясних відповідей на питання, хоч всупереч усім сподіванням сказав, що на підставі чеського права його арештування було до деякої міри виправдане. Він не відрікається свого признання на суді, доки не вивчить вістей, які появилися в ЗДА про його арештування й присуд. Коли його запитували про інші справи, він, по части з насмішкою, по части з негодуванням, відповів: „Краще не буду я це запускатися". Тоді репортери поставили йому формальне питання: „Чи ви думаєте, що ваше становище не викличе лихого враження?" — На це Овтіс відповів: „Я знаю, що я найшовся в важкім становищі й дальше в ньому залишуся. Одначе я вам не скажу, чому я не говорю". — Крім жінки й репортерів привітали Овтіса ще представники міста Ню Йорку і урядовці пресового бюра „Ассошієйтед Пресс", а після того він поїхав на спочинок до готелю. Урядовці департаменту стейту з Вашингтону висловили бажання обговорити з ним деякі справи, коли він буде готовий. — Із Вашингтону наспіли вісті про те, що, як розуміють справу Овтіса, „Диктатор помер в початках березня, а тепер Вільям Н. Овтіс опинився на волі" — так з'ясовують дипломати несподіване звільнення з в'язниці в Чехії Овтіса, який попав туди 4 липня 1951 р. під смішним закидом шпигунства. Вони не легковажать прохання жінки Лорабелли Овтіс до чеської влади за звільнення чоловіка, одначе твердять, що це прохання не було б найшло послуху, якщо б Сталін був дальше при житті. Рік тому департамент стейту признав, що тільки Сталін стоїть на шляху до звільнення Овтіса. Після смерти Сталіна переговори між Америкою й Чехією приспішено, а після „вичерпного розгляду" справи прийшло до звільнення американського кореспондента, думають у дипломатичних колах.

Фонди на атомову силу будуть зменшені

Вашингтон. — Адміністрація доручила обтяти витрати на працю Комісії Атомової Енергії на 15 відсотків в поточнім році, а на 30 відсотків на майбутній скарбовий рік, хоч ще точніших плянів на майбутній рік не складено. Зменшення дотацій відіб'ється практично так, що плянова будова атомового літаконосця і літака - бомбардувальника буде припинена, одначе не припинять продукції атомових і водневих бомб ані технічних родів зброї. Пляни побудови двох атомових підводних суден остаються дальше в силі. Припинення виконання згаданих плянів заощадить $ 400,000,000 у пропонованім президентом Труманом атомовім плані, що мав коштувати $ 2,700,000,000.

Джансон залишає становище директора „Голосу Америки"

Вашингтон. — Д-р Роберт Л. Джансон, президент Темпл Юніверсіті в Філадельфії, плянує залишити в середу становище директора Адміністрації Міжнародньої Інформації з причини недовілля великими перемінами, які заплановано в „Голосі Америки". Коли д-р Джансон приймав це становище в лютім, він подав до публічного відома, що він надіється зробити „Голос Америки" ударним органом. Він вимагав, щоб йому дали час для реорганізації цієї програми і відмежували її від департаменту стейту, перемінюючи на незалежну аґенцію. Тим часом конґресові комісії обтяли бюджетові дотації на „Голос", вирішили звільнити з праці коло 800 працівників і поробили такі зміни, що виключають доцільність самого існування програми. — Стало відоме, що вашингтонське бюро „Голосу Америки" має бути скасоване в половині червня, а вся діяльність має бути зосереджена в Ню Йорку.

Поліційні офіцери вивчають відносини меншинових груп

Ню Йорк. — Капітани поліції дістали наказ вступити ще раз у школу, щоб вивчити способи порозуміння з населенням великого міста. За переговорами Поліційної Дорадчої Комісії Людських Зв'язків, директор поліції Джордж П. Монаган доручив, щоб перших 25 капітанів з поліційних округ міста, починаючи з найближчого понеділка, відбули п'ятитижневий курс студій про зв'язки з населенням. Серед предметів, які будуть подавані на курсі, находяться також поради, як поводитися супроти різних національностевих груп в місті. Капітани мають теж вивчити закони про громадянські права населення.

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ПРОТИ МИТА НА ІМПОРТОВАНІ ТОВАРИ

Вашингтон. — Торговельна Палата Злучених Держав заявила Конгресові, що економія нашої країни залежна від конкуренції і не потребує „штучної" охорони при допомозі високої митної тарифи. Керівна бизнесова організація дала свою повну підтримку проханню през. Айзенгавера, щоб продовжити на рік ділання Акту про Взаємну Торгівлю. Погляди Торговельної Палати виявив перед комісією засобів і метод Палати Репрезентантів А. Б. Спарбов, член комісії закордонної торгівлі при Торговельній Палаті. Комісія радить тепер над пропозицією президента і над білом, зголошеним конгресменом Сід Сімсоном, щоб обмежити повновласті президента до знижування тарифи і до накладання нового мита на спеціяльні імпортовані товари, включаючи олію й деякі роди металів. Цікаві погляди висловив при цій нагоді Спарбов, кажучи, що „непотрібні перепони для торгівлі, як крайової так і міжнародньої, приносять ізоляцію і спричинюють застій". На його думку „наша економія, кінець кінців, зискає, коли будуть знесені квоти, обмеження на торгівлю й високі тарифи, які „зменшують конкуренцію і спричинюють штучну недостачу продуктів... та охороняють тих, що не приготовані до конкуренції".

ГЕН. РІДЖВЕЙ ПІДТРИМУЄ ПРОГРАМУ ПРЕЗИДЕНТА АЙЗЕНГАВЕРА

Ген. Метью Ріджвей, теперішній командант НАТО в Европі, наименований в останньому часі шефом штабу Американської Армії, свідчить перед Конгресовим Комітетом Закордонних Справ, підтримуючи програму президента Айзенгавера відносно допомоги закордонним країнам в їхній обороній підготові. Ген. Ріджвей твердив, що альянтські збройні сили в Европі мусять рахуватись з „серйозними невдачами в перший стадії можливої ворожої атаки" навіть в такому випадку, якби теперішня програма оборонної підготови була здійснена й тому в жадному разі не можна її ще „скорочувати".

Ріджвей проти зменшування оборонної допомоги союзникам

Вашингтон. — У понеділок, перед комісією закордонних справ Палати Репрезентантів, виступив двічі ген. Метю Ріджвей, — у передполудневому засіданні комісії та після полудня, — коли публика і представники преси не були допущені. У своїх свідченнях, ген. Ріджвей остеріг Конгрес проти можливого обнижування суми закордонної військової і економічної допомоги. Ця допомога, за проєктом президента Айзенгавера, має сягати 5,828,000,000 долярів. Обниження цієї суми, за думкою ген. Ріджвея, дасть протилежний наслідок, на некористь ЗДА. Гадка бувшого команданта сил НАТО в Европі, а теперішнього шефа штабу армії, ген. Ріджвея є авторитетна у справах оборони і тому матимуть значення його слова про те, що, у випадку нападу на саму Америку, „втрати в грошах і людях американського народу будуть непомірно вищі" від витрат на оборонність союзників. Зокрема Ріджвей заявив, що, коли б навіть були доверешені пляни оборонності НАТО на 1953 і 1954 роки, то все таки оборона спроможна не буде вистачальна у випадку поважної атаки. Повітряні сили у Західній Европі це її досі „найслабша ланка у нашій обороні", хоч минувши усі дотеперішні успіхи програми безпеки. Отож особливо небезпечне скорочення коштів у ділянці повітряних сил, чого хочуть добитися деякі особи. Заяву ген. Ріджвея підтримало свідчення його заступника, ген. Т. Ганді, який ствердив, що безпека ЗДА вимагає підтримувати людську і промислову силу европейських союзників. Їхня бо сила переважує на користь ЗДА розклад світових сил.

Уряд погоджується допомогти Еспанії

Вашингтон. — Уряд Айзенгавера погодився признати Еспанії більший уділ в розподілі фондів на чужинну оборону, щоб у заміну за те дістати право побудувати в тій країні американські повітряні й морські бази. Дотація Еспанії міститься в загальній сумі $300,000,000, призначених на допомогу Европи. Хоч досі точно не відомо, кільки з того мала б дістати Еспанія, то поінформовані кола кажуть, що не менше як $100,000,000. Адміністрація пробує теж дістати від Конгресу дозвіл витратити давніше ухвалених для Еспанії $125,000,000, які одначе не були ще використані, бо не був підписаний договір. Уряд буде тримати на поготові ухвалені фонди, щоб ужити їх, коли прийде на це пора.

Новий посол ЗДА до Куби

Вашингтон. — Фабрикант і банкір, Артур Гарднер отримав від президента Айзенгавера призначення на амбасадора ЗДА в Кубі. Новий амбасадор має 64 роки; в роках 1946-1948 він працював як асистент при секретареві скарбу, а під час другої світової війни був дорадником у відділі виробу літаків Ради військової продукції. А. Гарднер знаний, як гарячий республіканець і великий прихильник теперішнього президента, якого кандидатуру він активно підтримував.

Ф. Богатирчука „сняли", Ю. Косача наставили на голову „федералістів"

Ню Йорк. — Місцеве „Новое Русское Слово" з 18-го травня ц. р. повідомило про збори т. зв. „українських федералістів", які відбулися в суботу 16-го травня в Ню Йорку та на яких „знято" з головства над федералістами Ф. Богатирчука, обираючи на його місце „известного украинского писателя Ю. Н. Косача". В повідомленні Н. Р. Слова дослівно сказано: „16 травня ц. р. в Ню Йорку відбулося засідання Центрального Комітету Об'єднання Українських Федералістів-Демократів, з участю делегацій від місцевих організацій Ню Йорку, Філаделфії, Йонкерсу, Пасейку та ін. Перед відкриттям засідання бувший член ЦК ОУФД — Л. І. Грабовський і В. Левченко покинули засідання. (Л. І. Грабовський і В. І. Левченко являються членами Центрального Бюра Центрального Комітету РНД — групи А. Керенського. — Примітка Н. Р. Слова). Після того відкрито засідання, на якому председник ЦК ОУФД Ф. Богатирчук за невиконання рішень ЦК і самовільну діяльність був знятий з посту председника ЦК ОУФД. Надзвичайне засідання обрало одноголосно председником ЦК ОУФД відомого українського письменника Ю. Н. Косача, — заступниками председника: І. Ф. Макогона, председника філадельфійського відділу ОУФД і М. Ф. Петрука, председника йонкерського відділу ОУФД. Скарбником ОУФД обраний П. В. Чичко, председник пасейського відділу ОУФД."

ВІДБУВСЯ 4-тий РІЧНИЙ З'ЇЗД Т-ВА Б. ВОЯКІВ УПА В ЗДА

Ню Йорк. — Минулої суботи й неділі, в днях 16 і 17 травня, тут, в приміщеннях Студії В. Авраменка, відбувся вже четвертий з черги річний з'їзд Товариства Бувших Вояків УПА в ЗДА, яке нараховує всіх 108 членів, зорганізованих в чотирьох відділах: в Ню Йорку, Клівленді, Цікаґо і Дітройті. П'ятий відділ, у Філаделфії, є ще в стадії оформлення на з'їзді. Наради почалися в суботу перед полуднем і їх відкрив дотеперішній голова Головної Управи Т-ва, д-р Богдан Гук, який був теж головним організатором з'їзду. Дальшими нарадами проводила обрана Президія в складі: Лев Футала — голова, мгр. Богдан Крук і П. Хома — заст. голови та Ярослав Кіцюк і Р. Романчик — секретарі. Відчитано або вислухано низку привітів, м. і. від Українського Конгресового Комітету (від проф. М. Чубатий), від УСУСУС-ів, Братства Дивізійників, Козацтва ім. Болбочана, від Т-ва б. Вояків УПА в Канаді, Братства б. Вояків УПА в Европі та цілої низки інших установ й інституцій. В програмі з'їзду було теж дві доповіді. Першу з них, на тему: „УПА сьогоднішнього й завтрішнього" виголосив голова ООЧСУ проф. Іван Вовчук, а другу на тему: „Роля Воюючої України у Визвольній Боротьбі Націй", виголосив проф. Микола Чубатий. Над доповідями відбулася оживлена дискусія, що й виповнило перший день нарад. Вечорі того ж дня Український Золотий Хрест влаштував для учасників з'їзду чайний вечір, програма якого складалася головно із споминів з боротьби, повстанських пісень та козацьких дум, виконаних на бандурі колишнім повстанцем Юркевичем.

Другий день нарад попередили Богослужения в наміренні українського народу, — відправлені в обидвох українських церквах. Ділові наради відкрито звітами Головної Управи Т-ва та представників поодиноких відділів, з яких виходило, що заснована в 1949-тому році організація проробила в звітовому році велику роботу, консолідуючи організаційно та поширюючи терен праці на численні ділянки нашого громадського життя. Пороблено дальшу підготовку практичного здійснювання головної мети Т-ва — несення й поширювання в світі правди про визвольну боротьбу українського народу не тільки живим словом, що проминає й забувається, але головно писаними творами, що залишаються назавжди. — У звітах стверджено високий моральний стан членства та відповідну увагу до Т-ва з боку суспільности. Сьогодні вже навіть ті, що не погоджуються з ідеологічними основами Т-ва, відносяться до нього льояльно та з відповідним респектом. Обговоривши звіти, збори ухвалили абсолюторію дотеперішній Управі. — Дискусія продовжувалась після доповіді д-ра Б. Крука на тему: „Наші завдання". У висліді нарад винесено низку конкретних рішень, між іншим рішено започаткувати видавництво періодичного бюлетеню, поробити дальші заходи для здійснення плянованих радіопрограм „Голосу Повстанця" англійською й українською мовами в поодиноких наших громадах, видати спомини повстанців та подбати про випуск „Причинків до історії УПА".

Після обговорення й переведення деяких доповнень до зачартерованого статуту Т-ва, між іншим зміни в назві в тому напрямку, що тепер організація називатиметься: „Товариство Бувших Вояків УПА ім. ген. Т. Чупринки в ЗДА",

(Закінчення зі стор. 3)

Виступ през. Айзенгавера — небувала подія в совєтській пресі

„Радянська Україна" з 26 квітня, яка тільки що наспіла на адресу „Свободи", подає на цілій сторінці передрукований з московської „Правди" коментар до виступу президента Айзенгавера на зібранні Американського Товариства Редакторів в дні 16. квітня ц. р. На цій же сторінці, біля заголовку, ще тільки повторено заклик ЦК КП-РС до 1-го травня 1953 р. відносно закордонної політики Совєтського Союзу, „непохитної політики збереження і зміцнення миру..." Це небувала досі подія в совєтській пресі, в якій перша сторінка завжди була призначувана виключно для виступів Сталіна або інших комуністичних головачів, але ніколи в такій формі для коментарів, навіть критичних, на виступ голови не-комуністичної держави. Крім цього коментаря, в тій самій газеті майже на половину третьої сторінки й частинно на четвертій сторінці подано текст промови президента. Між іншим, совєтські газети українською мовою не тільки передруковують того роду коментарі з російської преси, але й до тої міри „солідаризуються" з накиненим їм „старшим братом", що президента Америки називають: „Айзенхавер". Росіяни, не маючи в своїй азбуці літери Г, пишуть на її місце Х.

32 вбиті і 200 ранених у британській Нігерії

Лаґос, Нігерія. — В політичних заворушеннях в північній частині британської колонії Нігерії були 32 вбиті та 200 ранених. Ці заворушення виникли в північній частині Нігерії, в місті Кано, що має 107,000 населення. В цій частині Нігерії живуть 11,000,000 мусулманського населення, яке боїться попасти під перевагу не-мусулманської більшости (в Нігерії всього населення 24,000,000, її простір обіймає 373,000 квадратових миль). Мусулманська самоуправа відкликала дозвіл на віче, яке скликували християни й поганці в місті Кано. З цієї причини виникли заворушення. Уряд проголосив виїмковий стан, обмежив вихід на місто в нічних годинах, але заворушення тривають далі. Південні частини Нігерії домагаються самостійности в 1956 році. Представник англійського уряду заявив, що англійська влада дасть усім своїм колоніям самостійність, коли вони будуть здібні самі себе обороняти, бо тепер ця самостійність перемінилася б у поневолення іншими. — У заяві сказано, що заворушення виникли на тлі племінної боротьби, але самостійники заявляють, що по їхньому боці стоять і північні мешканці Нігерії.

Помер Микола Радеску, кол. прем'єр Румунії

Ню Йорк. — У віці 77 літ помер Микола Радеску, останній перед приходом большевиків, прем'єр Румунії. Він дістав від колишнього совєтського міністра закордонних справ Андрея Вишинського ультимат 27 лютого 1945 р., щоб уступив з свого становища, після чого він негайно виїхав з рідного краю. У 1949 р. він зголосився був на свідка в Об'єднаних Націях, що Вишинський особисто втручався в румунські справи й довів до знищення тодішнього громадського ладу, одначе ОН не прийняли оферти. За те Радеску опублікував свої спостереження в інтерв'ю з репортерами. Він приїхав до ЗДА через Португалію в 1947 р., а в 1951 заснував Лігу Вільних Румунів.

ЗДА МОДІФІКУЮТЬ СВІЙ ПЛЯН ЩОДО ПОЛОНЕНИХ В КОРЕЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — З'єдинені Держави Америки, що відповідають за головне командування альянтських збройних сил в Кореї, рішили змодифікувати свої протипропозиції відносно остаточного вирішення долі полонених в Кореї та достосувати їх більше до резолюції Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, прийнятої минулого грудня. Ця резолюція постановляє, що доля тих полонених, які відмовляються від репатріяції, повинна бути вирішена на політичній конференції, яка мала б відбутися найпізніше три місяці після підписання перемир'я. Коли б ця конференція не потрапила вирішити тієї справи впродовж 30 днів, по підписанні перемир'я, тоді відповідальність за тих полонених перейшла б на Об'єднані Нації, — „які в усіх справах відносно тих полонених повинні поступати згідно з законом міжнародного права". Теперішні комуністично-альянтські розбіжності в цих справах полягають в тому, що комуністи взагалі нічого не пропонують на випадок, коли б політична конференція не потрапила вирішити долі тих полонених, а альянти зі свого боку пропонували, щоб відповідальність за долю полонених в такому випадку перебрала знову невтральна комісія, на яку погодились би обидві сторони. До якої міри Америка плянує змодифікувати свої протипропозиції та узгіднити їх з резолюцією Генеральної Асамблеї тепер ще не відомо, але вважають, що прийме фразеологію тієї пропозиції з тою тільки зміною, що вимагатиме короткого часу на вирішення долі полонених пропонованим в резолюції порядком. Невідомо теж, чи альянти змінять своє становище в тому, що усі їх пропозиції відносились тільки до не-корейців, а всі корейці щоб були звільнені негайно після підписання перемир'я. Рішення змодифікувати альянтські пропозиції виніс державний департамент у Вашингтоні після нарад з представниками тих країн, які мають свої війська в Кореї, включно з Британією, Францією, Канадою, Австралією і Новою Зеляндією, та які вважають, що теперішні альянтські протипропозиції у цих справах не цілком відповідають резолюції Генеральної Асамблеї. Рішення щодо модифікації тих пропозицій вже було переслані ген. Кляркові в Токіо, й він, правдоподібно, на тій підставі домагатиметься триденної перерви в нарадах, на що комуністи погодились.

Аденауер хоче переговорювати з Совєтами про німецькі східні кордони

Бонн, Німеччина. — Канцлер Аденауер заявив, що треба переговорювати прямо з Совєтами про німецькі східні кордони, які йдуть по річках Одрі і Ниссі. Ця заява канцлера виявляє зміну німецького становища, бо після недавнього повороту з Лондону канцлер був заявив, що Німеччина буде переговорювати про зміну своїх східних кордонів із „вільною Польщею". Тепер він сказав, що коли немає вільної Польщі, то треба безпосередньо переговорювати з Совєтами. Ця нагла зміна німецької політики настала тому, що одна із коаліційних німецьких партій, німецька партія, критикує канцлера за те, що він занедбує справу німецьких східніх кордонів, а дбає тільки про об'єднання Західньої Европи. Провідник німецької партії д-р Ганс Меркац домагається, щоб теперішній німецький уряд дбав уже тепер про об'єднання всіх бувших німецьких земель. Деякі часописи пишуть про те, що Черчилеві вдалося зискати канцлера Аденауера, щоб він підтримував Англію в тому дусі, щоб президент Айзенгавер вів „більше реалістичну" політику щодо Совєтів. Досі Німеччина була найльояльнішою державою в відношенні до ЗДА.

Туреччина ратифікувала договір із Грецією й Югославією

Анкара, Туреччина. — Велика Національна Асамблея одноодушно ратифікувала договір з Грецією і Югославією, що його 28 лютого Туреччина заключила з цими державами. Цей договір вже починає діяти, бо його ще 23 березня ратифікували Югославія й Греція. Міністер закордонних справ Фуад Копрулу заявив, що ця ратифікація цього договору приязні між трьома державами створює безпеку в найдразливішому місці Европи, а разом з тим збільшує шанси миру, бо „мир без безпеки — не можливий". Ратифікуючи цей договір, Туреччина створила прихильну атмосферу для американсько-турецьких розмов, коли найближчого тижня прибуде до Анкари секретар стейту Доллес із Ґарольдом Стассеном.

МОЖЛИВІСТЬ НОРМАЛІЗАЦІЇ СОВЄТСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН

Москва. — В останньому часі тут зайшли деякі події, що вказували б на можливість злагіднення совєтсько-югославських антагонізмів, як першого кроку до нормалізації дипломатичних відносин між обидвома країнами. Цей напрямок розвитку потвердив югославський шарже д'афер в Москві Драгос Дюріч, підкреслюючи рівночасно, що цього ще не можна вважати за „дипломатичне зближення". Діло в тому, що югославський представник після смерти Сталіна мав перше впродовж останніх чотирьох років побачення з совєтським міністром закордонних справ Молотовим та його заступником Зоріном. Побачення відбулося на пропозицію Молотова. Під час зустрічі Молотов мав запевнити Дюріча, що в майбутньому вже не буде жадної дискримінації відносно югославського представника в Москві та що до нього відноситимуться так само, як і до акредитованих там дипломатів всіх інших країн. — Рівночасно в Москві повідомлено про призначення нового дипломатичного шарже д'афера до Беоґраду й ним буде Степан Кірсанов, який одержав вже югославську візу. В дипломатичних колах вважають, що цей подій іде по лінії теперішньої пропагандивної совєтської „мирової офензиви", хоч в самій Югославії ставляться до того досить скептично, вказуючи на інші випадки, головно на низку нових інцидентів на югославсько-румунському й югославсько-болгарському кордонах, які свідчили б радше про ненормальні взаємини, ніж про будьяку „нормалізацію".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕТРАДИЦІЙНА КРИТИКА

Англосаксьні народи вміють втихомирювати колотнечі. Як і заговорять у них пристрасті, то не надовго. Це видно найкраще по тій бурі, яка зчинилась в Великій Британії та Америці, як в британськім парляменті заговорив Черчил про конечну потребу відбуття конференції „Трьох Великих", себто найвищих представників урядів в Лондоні, Вашингтоні та Москві. Бурю цю властиво не спричинила пропозиція британського прем'єра, бо мабуть вона не була навіть тайною для американського уряду, зглядно для президента Айзенгавера, але сталося це головно із-за критики Конституції ЗДА і прав президента, з якою виступив в британськім парляменті Клемент Атлі, провідник опозиції й бувший прем'єр, коли Партія Праці була при владі. Ця критика діткнула глибоко американців не так з річевого боку, але тому, що вони відчувають, що для неї взагалі не повинно було бути місця в британськім парляменті. Американську Конституцію критикують часто американські науковці; теж американську політику можна назвати ізоляційною, як глядіти в минуле. Проте ні Конституція, ні давня політика, не стримали ЗДА від участи в двох останніх світових війнах, ні не є вони тепер ніякою перешкодою для Америки бути навіть у проводі вільних націй, змагаючих до спільної оборони і забезпеки перед комуністичною агресією та московським імперіялізмом. Вдарити в британськім парляменті Конституцію ЗДА в такий напружений міжнародний момент, який настав по смерти Сталіна, було великим нетактом. Навіть тактовний Артур Крок називає поступок Атлі „невідповідальним вибухом", „політично безглуздим" та „поганою прислугою спільним цілям вільних націй".

Цікаве одначе те, що такий виступ, як б. прем'єра Атлі, вважається тут порушенням традиційної поведінки народів, що говорять англійською мовою. Ця традиція не дозволяє на того роду критику. Іншими словами, американці можуть критикувати свою Конституцію і права свого президента, але інша справа, коли це робить хтось другий. Те саме є з англійцями, коли хто критикує, наприклад, їхню монархію, як перестарілу установу чи щось подібне, хоч самі вони нераз це критикують. Також вони обурюються, коли це трапляється в Америці, а таке бувало. Тому не так заважило в останній американсько-британській завірюсі те, чи негайно почати конференцію з Москвою, чи пождати, як вона виявить „добру волю", як те, що порушено в британськім парляменті традицію англосакських народів.

Як знаємо, реакція на цю критику в британськім парляменті була в Америці дуже гостра. Сенат давно не чув таких гострих слів, звернених в бік Англії! Проте вже за кілька днів далася відчути теж й інша риса англосаксього характеру. З різних боків почато відразу загоювати рани. Президент Айзенгавер не долив своїми заввагами оливи до огню, а представив інцидент в такий спосіб, що властиво ніякої прірви немає та що нема основної різниці між його пропозицією і Черчила. Знов британський амбасадор у Вашингтоні зараз заявив, що немає ніяких „основних політичних розбіжностей" між Великою Британією та ЗДА, а є тільки „економічні" та що комуністам „ніколи не вдасться порізнити Британію і З'єдинені Держави". Не тільки те, він ще виступив в обороні американської Конституції й зацитував великого англійського державного мужа Ґледстона, що назвав її „найбільшим твором" людського духа і ідеалів людства.

Непорозуміння і тертя є всюди між вільними народами, що признають право людині „навіть дурниці говорити", хоч би й в парляменті, але не всі народи мають той дар, щоб вміти лагодити спори і не дати бурі довго тривати і тим самим наробити надто багато шкоди суспільству, нації чи державі. А як у нас? Нагадаймо тільки історію з місією УКК до Европи, а побачимо велику різницю.

МИРОВА ЛИХОМАНКА

Мир — це без сумніву головне прагнення більшости людей і народів. Наша генерація зазнала стільки воєнних страхіть і втрат, що мир став для неї головною ціллю. І в таких обставинах зродилася справжня мирова лихоманка, яка може дати у висліді все інше, тільки не мир.

Теперішня лихоманка почалася від смерти Сталіна та в процесі зв'язаної з нею комуністичної „мирної офензиви". Вистачило Маленкову „кивнути пальцем" та повторити кілька разів фразу про мир, щоб за неї вчепились світові миротворці й роздули її до величини справжньої проблеми. Інтересно, що в цьому найбільшому податливість виявила Англія.

Як тільки почалась совєтська „мирна офензива", Америка з президентом Айзенгавером на чолі виявила ще найбільше тверезости й холодного розуму. Совєтській „мирній офензиві" пустих слів протиставив президент Айзенгавер вимогу мирних діл, які виправдували б ці слова. Твердження Айзенгавера в його інавґураційній промові про те, що навіть найбільший тягар вояка є легший ніж кайдани невольника позначує американську політику.

Англія, натомість, підійшла до справи більш „практично", а властиво, по-торговельному, подібно, як колись вона видвигнула Тіта в Югославії та швидко помирилась з комуністичними агресорами в Китаю. До речі, те, що діється, в подробицях відповідає передбачуванням знавців політичних відносин та політичної психології поодиноких народів. Власне в таму самому часі, як Черчил в Лондоні пропонував негайну зустріч голів великодержав, там на книгарських полицях появилася політична студія англійських і американських знавців, які кілька місяців наперед передбачили те, що сталося.

Виступ Черчила мав найширший відгомін в світі й показав большевикам найслабше місце їхніх противників: конвульсійне бажання миру. Теперішня політика в світовому маштабі нагадує, як дві краплі води, внутрішню большевицьку політику під час революції. Це вміння використовувати слабості інших. Знаючи головні слабості колишнього царського режиму, большевики самими тільки гаслами в роді „земля й воля" й т. п. потрапили обдурити народні маси та завести їх в неволю, перед якою бліднуть всі царські деспотизми разом взяті. Цілком подібно діється й тепер з гаслами про мир. Большевики прекрасно знають, що мир для світу є тепер не менш спрагненим бажанням, як колись була „земля й воля" для царських кріпаків, яких самими тільки гаслами можна було завести в найгіршої сорти большевицьке кріпацтво й неволю. Чому ж би не повторити того й з світовою мировою лихоманкою?

В американських коментарях до виступу Черчила згадується про загрозу „азійського Мюнхену", натякуючи на той Мюнхен, де попередник Черчила, сьогодні вже покійний Чемберлен „зустрічався" з Гітлером і Муссоліні та своєю угодою з ними створив передумови другої світової війни. Американці вважають, що тепер пропонована Черчилем зустріч могла б призвести до подібної угоди з Маленковим, втягнути до Об'єднаних Націй комуністичний Китай та хвилевим замиренням в Кореї, чи навіть в Індо-Китаю приготовити „азійський Мюнхен" для майбутньої агресії на далеко ширшу скалю.

Це твердження можна б сміло поширити й на поняття „світового Мюнхену". Деякі оборонці пропозицій Черчила вважають, що він видвигнув їх не безпідставно, що раніше британський амбасадор в Москві мав відповідні розмови з володарями в Кремлі, від яких міг дістати відповідні запевнення. Якщо це правда, то воно ще більше потверджує аналогію з Мюнхеном.

Звичайно, ані виступ Черчила, ані загальна мирова лихоманка справи не перерішують. Бо в цілій тій метушні тверезу голову задержує Америка й народи та уряди багатьох інших країн, які не одушевляються совєтськими словами, але вимагають совєтських діл. Кремль завжди укладав свої пляни й працював на довшу мету. Це він робить і тепер. Але на довшу мету переставила свою політику й оборону теж Америка та у великій частині її союзники. Тому й в теперішній мировій лихоманці не можна добачувати аж такої великої загрози, як вона могла б на перший погляд здаватися. Большевики ще можуть обдурювати одиниці, але вже не можуть обдурити світ.

Микола Кушніренко

Американська конференція Мюнхенського Інституту

Про цю конференцію можна вже і не писати, як про подію, що відбулася півтора місяця тому, коли б не один її аспект. Отож в днях 20-22 березня ц. р. відбулися у Ню Йорку чотири сесії „Американської Конференції Мюнхенського Інституту по Вивченню Історії та Культури СССР". Цей інститут, як заявив проф. А. Філіпов, оснований три роки тому і утримується на кошти „Американського Комітету для звільнення Народів Росії", а працюють у ньому, по словах того ж професора, „біженці" із СССР.

Всі доповіді на цій конференції об'єднувалися загальною назвою „Від Сталіна до Маленкова (Підсумки 19 з'їзду і смерть Сталіна)" і майже у всіх доповідях центром уваги були проблеми комуністичної верхівки, чи вірніше Кремлю.

Першою була доповідь: „Ідеологічна боротьба в партії", яку виголосив професор К. Ф. Штепа (В. Ґодін), а далі виступали інші еміґрантські російські професори та публіцисти. Всі вони зупиняли свою увагу на проблемах: „сталінізму", гри сил у верхівці компартії тощо. Деякі доповіді були повторенням сказаного раніш.

Аж при кінці третьої сесії виступив з відмінною темою білорус В. І. Сіадура, що прочитав реферат про білоруську культуру під большевицьким режимом. Доповідач поділив її на 4 періоди, — розквіт в рр. 1918-1929, нищення — в рр. 1929-39, пільги під час останньої війни і післявоєнні утиски, що завели її у сліпу вулицю. Доповідач старанно вимінув натяки на те, що московсько-большевицька н а ц і о нальна політика до поневолених народів є лише відміною традиційної московсько-імперіяльної політики, а натомість виразно підкреслив у своєму висновку, що білоруську культуру нищив „тоталітарний большевицький режим". Така тенденція у рефераті подобалась, звичайно, і проф. Карповичеві, який у своєму пізнішому виступі сказав, що є певна аналогія між періодами розквіту й утисків білоруської і московської (великоруської) культури за большевицького режиму.

Не дивлячись на такі висновки реферату Сіадури, прозвучав він на тій конференції дуже осамітнено. Та ще як на лихо, доповідь була досить „розріджена", а час обмежений. Спочатку предсідник шепнув прелеґентові, щоб кінчав, але п. Сіадура зачав „проситися", звернувшись до авдиторії зі словами: „та ж білорус виступає перед вами, панове, перший раз"...; читаючи свою доповідь, прелеґент за якийсь час глянув на авдиторію і попередив: „не дивіться, панове, так суворо, вже останні дві сторінки".

Нервозність авдиторії, культурної і стриманої, поставала не так від трохи разтягнутого реферату як від почутих у ньому фактів.

Для людей, що думають категоріями „єдіной неделімой" і такєсамо почувають, було тяжко слухати про 500 білоруських працівників пера, про білоруську самобутню архітектуру, письменство і культуру взагалі.

Під кінець останньої, четвертої, сесії виступав вірменин Р. Дарбінііян, якого предсідник зібрання відрекомендував як „нашого вірменського друга". Пан Дарбініян говорив на загальну тему конференції — про сталінізм, маленковців, ждановців і лише посередньо торкнувся й доповіді п. Сіадури, власне заввaг про неї проф. Карповича. Дарбініян сказав, що він не погоджується з думкою проф. Карповича, що нібито є, чи була „аналогія" між періодами розвитку й утисків білоруської та інших національних культур і великоруською (московською) за большевицького режиму. Таж великоруську (м о с к овську) літературну мову — говорив він — большевики не примушують „коверкати" — сповторювати, а у вірменську мову запроваджують російську термінологію. Столиця Вірменії за десятиліття (1929-1939) втратила вірменський характер. Вірменська церква не була православною, а тепер обернуто її у православну, підлеглу Москві. У Болгарії московську мову большевики запроваджують силою. Большевики — говорив Дарбініян — вернулись до царської русифікації і базою для своєї влади роблять московський (в е л и к оруський) народ.

Треба було сидіти в передостанніх рядах залі, щоб почути не лише невдоволене бурмотіння авдиторії, а й пошепки сказані дуже „недружні" епітети на адресу „вірменського друга". Закінчив свій виступ Дарбініян серед тиші, яку порушили гарячими оплесками кілька журналістів неросіян, що були тоді в залі.

Особливий характер мав останній виступ на цій кінцевій сесії, коли на катедру вийшов П. Вейнбаум, редактор Нового Русского Слова. Після кількох речень на пережовану тему про маленковців і ждановців, він почав говорити патетично й на мітінґовий лад. Щож саме викликало його гарячий патос? Міг би хто подумати, що він мабуть пригадував колишню „черту оседлості" у давній царській Росії і давній московський антисемітизм із його відомим гаслом — „бєй жідов — спасай Росію!", чи може говорив про сучасний московсько - большевицький антисемітизм, що так нагадує колишній, за царських часів. Ні, не про це його мова. Увесь його патос скерований проти „расчленітелєй Росії", „тайних і явних, які вже мають у Вашингтоні своє бюро". У перекладі на зрозумілу мову це означає, що промова Вейнбаума була скерована виключно проти свободи поневолених Москвою націй, а в першу чергу проти української нації. Вейнбаум говорив, що вже час перестати говорити про 500-літній російський імперіялізм та що не можна ототожнювати большевизм з російським народом. Закликав також російські (московські) еміґраційні партії до об'єднання та створення єдиного центру боротьби проти „расчленітелей Росії".

Здавалось, що в конференційну залю заблукав, як тінь, персонаж американського письменника Вашингтона Ирвінґа — Ріп Ван Вінкл — що заснувши в лісі напередодні американської Революційнії Війни, проспав 20 літ і повернувшися у своє містечко говорив, що він є льояльним підданим його королівської величности...

Виступ і ментальність п. Вейнбаума є типовою для цілої групи того роду американців жидівського походження. Цю ментальність і світогляд аналізував український журналіст Ю. Дивнич у ряді статтей, що вийшли окремою відбиткою під назвою „Американське малоросійство", де вказано на шкідливість того політичного світогляду для американської державної політики. Після промови п. Вейнбаума, що була нагороджена бурхливими оплесками, покваплиlво виступив росіянин В. Ніколаєвський та заявив, що руский (московський) народ не можна ототожнювати з большевизмом, це правильно, але треба таки зважати на існування окремих народів в СССР, бо інакше московську іміґрацію вважатимуть за таку, що боронить большевизм.

Та як відомо, для величезної більшости московської еміґрації близькими є не такі заввaги, а думки Вейнбаумів, які не є спосібні зрозуміти, що свобода для поневолених народів СССР означає їх абсолютну незалежність від Москви.

(Закінчення буде)

М. В. Дольницький

ПРОБУДЖЕННЯ „ЧОРНОГО" КОНТИНЕНТУ

В Европі й Азії йде безупинна боротьба за ідеї, впливи, ринки збуту. Загострюється боротьба між вільним світом і силами, які виступили на *поневолення* його. Йде завзята боротьба в гарячій і холодній війнах за самостійність низки держав, за великодержавне становище колоніяльних потуг, змагання нових держав за зміцнення свого становища. Страх перед катастрофою, нужденність, беруть верх над бажанями жити в мирі і добробуті. Европа і Азія живуть в постійному ферменті, борикаючися з проблемами яких розв'язки не видно і яких розв'язки, ледве, чи будемо свідками.

Не тільки Европа і Азія живуть в постійному ферменті і постійному змагу. В останніх роках приходить до голосу і „чорний континент" — Африка.

Суез і Туніс, Альжир і Єгипет, Судан і Марокко, — решта північного прибережжя Африки країни, колонії, території, самостійні держави змагаються, в и к л и к у ючи сильний відгук в цілому світі. Арабський світ, гордий своїм минулим і з візією майбутніх великих діл, стрясає колоніяльними д е р ж авами, завдаючи їм немало клопоту та шкоди. Деякі його домагання йдуть в розріз із баженнями, а то й безпекою вільного світу, факт, що зроджує нову низку замотаних проблем.

Та не тільки арабський світ, — *чорна раса*, властива раса „чорного континенту" дає про себе знати, своїми проблемами і домаганнями, змаганням за власне обличчя і, нерідко, повну самостійність, доливають оливи до світового політичного вогню, загострюючи ще більше проблеми сучасного світу.

Друга половина 20-го століття є свідком посиленого наступу не тільки колоніяльних, мало розвинених, але й народів високої культури і світлої історії, на все, що має марку Европи. Мається враження, що Европа знайшлася в обороні та що всі її дотеперішні здобутки в небезпеці, що її ідеї натрапляють на щораз більший спротив, що приходить не тільки кінець колоніяльній системі, але й кінець европейській культурі.

Виринає питання: що є причиною наступу на Европу? Її хвороба в політичних системах, брак розмаху і нових ідей, нездарність провідників і дефетистичність народів, моральна гниль чи прямо змучення довговіковим керівництвом світовими справами? Наскільки замішані в цьому наступі темні сили комунізму? Таких питань можна цитувати безліч.

На ці проблеми американська преса і політичні кола висловлюються щораз частіше. В цих думках помітна спроба пізнати все це, що стало проблемою дня — в першу чергу намагання вияснити все те, що стосується „чорного континенту" — Африки. Американська преса постійно приносить звідомлення з різних частин Африки, спеціяльні кореспонденти об'їздять країну, шукаючи матеріялу на місцях, який дав би точніший вгляд в ці справи, матеріял, що його особливо потребують і політики, джерельний матеріял, без якого ані дискусія на ці справи ані спроби розв'язки африканських проблем — неможливі.

Опубліковані матеріяли виявляються незвичайно цікаві і повчальні. Вони стверджують одне: чорна лявіна котиться з великою швидкістю, загрожуючи к о л о н іяльним державам.

В наступних статтях, користуючись усіми можливими матеріялами, попробуємо і ми приглянутися до „чорного континенту" — Африки, яка в сучасний мент починає відігравати в політичній розгрі передову ролю.

„МИ ПРИЇХАЛИ ПОДИВИТИСЬ НА СВОЄ МАЙБУТНЄ"

В Києві гостювала група польських жінок. Всіх їх було, як пише „Радянська Україна" з 21 квітня, „всього десять чоловік", між ними була одна лікарка, одна журналістка, голова сільсько-господарського кооперативу, письменниця та інші, а їх провадила депутатка до варшавського сейму Анеля Мусялова. Мусялова заявила на київському літовищі таке: „Ми щасливі, що приїхали до вас, радянських людей. Ми дивимось на ваше життя, на вашу мирну працю і бачимо своє майбутнє". Гадаємо, що не довго треба буде чекати, щоб польське „майбутнє" було подібне до „теперішнього" українських селян, коли комуністи пануватимуть ще кілька років в Польщі.

ДРОГОБИЧ ПРАЦЮЄ „ДЛЯ МОСКВИ Й ЛЕНІНГРАДА"

Місцевий деревообробний комбінат виконує замовлення Укрводбуду. „На виконанні почесних замовлень відзначилися стахановці комбінату, рамщики Михайло Паращак і Михайло Панчак, які протягом шести місяців виконують норми на 140-160 проц." Але куди йдуть плоди їхньої праці? „Колектив комбінату виготовляє також високоякісний паркет з бука і дуба для будов Москви і Ленінграда".

К. Степовий

СЕЛО НА НАШІЙ УКРАЇНІ... В 1933 РОЦІ

(2)

Пам'ятаю, як один з моїх сусідів застав в огороді двох хлопчиків, учнів школи, Гуржія і Стецюру, як ті рилися в землі, де були вкинуті картопляні лушпайки. Вони рвали цю землю, нібито шукаючи якийсь клад, щось дороге і цінне. Але і це їх не спасло.

Багато селян, що могли рухатись, ішли в поле, щоб там на старих картопляних полях винайти якусь, хоч. гнилу, картоплину. Частина з них так і не поверталась, залишившись там, нагнувшись до землі з кописткою в руках. Так загинули Варава, Лаврик і другі.

Одного разу з села, де жила моя родина, приходить брат, 12-ти років. Він був як тінь, і ледве тримався на ногах. Розповів про те, як люди мруть з голоду, як його і мої сестри, залишивши пухлу матір, пішли, невідомо куди, а він лишився сам біля неї. Він прийшов до мене, щоб спасти його і мою матір.

Не краще було й тягловій силі — коням, що були в колгоспі. Виконавши плян здачі сіна і соломи державі, в колгоспі лишилась зовсім незначна кількість фуражу, якого невистачило навіть і до кінця зими. Худоба почала гинути. Не помогло й те, що були обдирані від гнилої соломи хліви, стодоли і т. п., яка опісля вживалась для підтримки худоби. Коні систематично підвішувались на віріьовках, щоб не падали. Біля тих, що вже загинули, стояли маси людей з сокирами, щоб взяти для себе кусок конячого м'яса.

Матеріяльний стан вчителів навесну погіршав. Норма хліба була зрізана з 16 до 12 кгр. Жирів не видавалось жодних. За одержану платню не можна було купити нічого. Базарів не було, а крамниця, крім якихсь непотрібних речей, світилась голими полицями. Неодноразово й мені, радянському вчителеві, приходилось ходити до колгоспу і становитись в чергу за дохлим, конячим, м'ясом.

Коли ж навчання в школі вже припинилось, бо не було кому ходити, директор школи М. Шпенюк (опісля був розстріляний большевиками), закликав мене до канцелярії і заявив мені, що Відділ Народньої Освіти дав розпорядження учобу в школі припинити, а дітей кинути на прополку ярини в колгосп ім. „Сталіна". „Зберіть дітей, і завтра або післязавтрого, вийдіть з ними в поле на прополку. Колгосп забезпечить їх харчами".

Шляхом оголошень через с.-раду і колгосп, на третій день до школи прибуло до 30 душ дітей різного зросту. Я вів їх за село на колгоспні лани ім. „тов. Сталіна". В руках я мав півтори хлібини та півлітри олії, що перед цим, за кількістю дітей, видав мені колгосп. Хліб, звичайно, був спечений з різної мішанини, проса, вівса тощо. Очі дітей звернуті на мені. Власне, не на мене, а на той хліб, що я мав в своїх руках. Це підбадьорювало їх, і вони йшли.

Цілком знеможені, ми дійшли до визначеного участка. Посідали відпочити. Сидимо. Скрізь так гарно, зелено. Сонечко гріє, жайворонок співає. Подихає свіжий вітерець. Тільки б жити! По хвилі розказую їм, як, і що будемо робити. Слухають. Ось з гурту встає одна дівчинка Стецюра Ганна, і соромлячись, підходить до мене і говорить:

— А чи не можна, щоб ви зараз роздали нам хліб, а потім вже будемо робити.

Я запитав чи вони згідні. Всі в один голос зашавкотіли; „так, добре, зараз, ми голодні, ми хочемо їсти, в нас немає сили".

Тоді я півтори хлібини розрізав по кількости дітей. Стали в чергу. Наливаю на хліб олію і роздаю. З радістю накидаються на його. Верують, а рученята аж трусяться. Їдять з жадобою, крихта не упаде. Нібито повеселішали. Поївши та відпочивши, стали до праці. Вистроївшись шнурком ішли вперед. Позаді оставалась чиста від бур'яну ярина. Але в скорому часі шнур почав ламатися. Більш витривалі йдуть, слабші відстають. Здебільшого відстають хлопчики. Сідають відпочивають. Знову встають, намагаються стати до праці, і знову сідають.

Перша година дня. Збірка додому. Більшість дітей не могла йти. Прийшлось шукати підводу, щоб довезти до колгоспу.

На другий день те саме. Та сама робота, та сама й платня. Ті ж 50 гр. хліба на особу і ложка олії. Але збірка зменшилась. І через декілька днів, до праці вже майже ніхто не приходив. Діти з кожною хвилиною слабли, пухли і нарешті умирали. І так в скорому часі померли Гуржій, Кива, Пархоменко й інші.

Тоді ж, за розпорядженням Відділу Народньої Освіти, необхідно було взяти на облік всіх дошкільників. Для цього треба було обійти всіх мешканців села і приналежних до нього хуторів. Директор школи доручив мені один куток села і один хутір. Коли я зайшов до селянина колгоспника Пархоменка, то ледве вийшов звідти. Виключно вся сім'я лежала пухла, а господар лежав мертвий. Обходячи ще декілька хат, я бачив те саме. В одній з хат, де вся родина була пухла, я запитав матір одного з моїх учеників: „А де ж Михайло?" Вона ледве прошепотіла: „помер".

На облік я взяв лише 8 осіб, коли з пройдених мною участків, можна було зареєструвати не менш 40 дошкільнят.

Коли застрілився Скрипник, було переведено чистку учительського апарату. Мене, як неблагонадійного, було виключено з членів вчительського персоналу. Не знаючи як побудувати своє життя, куди кинутись і як вийти з цього тяжкого становища, я пішов разом з дружиною на роботу в колгосп. Але чи міг я цим зберегти себе і свою родину від загибелі? Ні! Бо я знав, що багато нещасних колгоспників, що віддавали всі свої сили на роботу в колгоспі, вкінці кидали його і йшли кудись геть, шукаючи рятунку, або гинули від голоду.

Під час жнив в колгоспі варилась страва, що мала загальну назву „баланда", яка складалась з якихсь двох-трьох кілограмів муки на двадцятивідерний котел води і ложки чи двох гіркої олії. Це лякало мене, але іншого виходу не було. Куди, в такий тяжкий і жорстокий час я міг подітися з дружиною і однорічною донечкою?

В колгоспі я виконував різну роботу. Дружина, часто залишаючи вдома, саму, в замкненій хаті, дочку, теж ішла на працю, а інколи взявши те, що мала в своєму розпорядженні з одягу, взуття, чи що, йшла за десяток кілометрів в місто, щоб ці речі обміняти на якийсь кусок хліба, картоплину чи буряк.

Настало літо. Поспіває хліб. Селяни, вибиваючись з останніх сил, крадькома ідуть в поле, щоб там залізши десь у густоту збіжжя, зірвати недостиглий колосок і з'ївши його спастись, або ще й принести додому, щоб дати ще й своїй родині. Але уряд почав ловити цих нещасних. Покотилась хвиля арештів. Спійманих судив Обласний суд, що виїздив з області і в показковому ладі засуджував заздалегідь випущеним законом від 7 серпня 1932 року до найвищої міри покарання розстрілу, або не менше 10 років конц-таборів. За цим же законом судились і всі ті, які вже після уборки врожаю, намагались назбирати собі лежачих на полі колосків, що фактично були приречені на загибіль.

І так голодна смерть, арешти і розстріли зв'язані з цим, потягли за собою до 700 жертв лише з цього одного села. А скільки їх загинуло по всій знедоленій Україні?

Ніхто не знайде їхніх могил, бо вони хоронилися не християнським порядком, на кладовищі, а відтягались в ями, провалля, чи пусті льохи.

Відвозились напівживі, як це було в сусідньому селі Панасівці з гром. Іваном Предтечею, якого живим було вкинуто до загальної ями смертників.

(Закінчення зі стор. 3)

Анатоль Курдидик

ТРИ ВЕЛИКІ ПОЧИНИ УКРАЇНЦІВ ТОРОНТА

Якими песимістами ми не були б, як не нервували б нас недотягнення та промахи нашої еміграції, то проте час до часу чоло нам розхмарюється: наша еміграція, при всій своїй невлаштованості і хаотичності, таки здобувається на поважні почини, таки проводить їх послідовно в життя і таки завершує діла, які можна б назвати фантазією та недосяжними мріями.

Три такі почини зворушують від довшого часу і найбільше в Канаді українське середовище в Торонті та околиці. Майже водночас проводяться тут крок за кроком дві акції, що вимагають грубих тисяч долярів (одна з них в найближчих днях буде святочно завершена), а третя тільки в тих днях почалася і напевно буде теж скоро та успішно закінчена. І коли вони будуть уже не акцією, а реальною дійсністю, на яку ми будемо горді та яка багато причиниться до поглиблення і поширення нашого громадського й культурного життя, українці Торонта напевно візьмуться за якесь нове велике і позитивне діло, просто тому, що... коли не маємо іншого мотивування — такий уже тутешній український клімат.

Отож на 31 травня ц. р. заповіджено врочисте посвячення т. зв. Української Дівочої Академії в Анкестер, колосального будинку з відповідним оточенням, підготованого до того, що в вересні ц. р. почнеться в ньому наука за програмою вищих шкіл провінції Онтеріо. Це буде перша така школа на Сході Канади з повними правами, під українським проводом і збудована українськими грішми. Найцікавіше ж у цій Академії те, що її почали будувати, маючи перед собою кошторис у близько 600,000 долярів та рахуючи виключно на збірки і пожертви громадянства, не хто інший, а наші Сестри Служебниці, отже не капіталісти чи фундації, а таки просто монахині, замикаючи цим великим реальним твором своє 50-ліття в Канаді. Про другий великий почин української громади Торонта і онтерійської провінції можу написати точніше. Просто тому, що працюю з людьми, які проводять його в діло, кожної днини в тій самій домівці, а переді мною лежить свіжий від друкарської фарби проспект в тій справі. Це теж справа дуже поважної суми гроша, бо аж ста тисяч долярів. Але йдеться справді про велику річ, бо про катедру українознавства у славетному в англомовному світі торонтонському університеті. Акцію веде тутешній відділ Комітету Українців Канади і майже два роки йшли переговори в тій справі. Нарешті стало на тому, що університетська влада радо погодилася на введення таких студій з усіми правами інших, радо відступає приміщення, семінарі та бібліотеку, але на оплату викладачів-професорів університет не має фондів і якщо українці хочуть, щоб такі студії були постійно, повинні зложити 100,000 долярів, відсотки з яких будуть оплачувати професорський склад катедри. Була ще інша проблема, саме українського відділу бібліотеки в цьому ж університеті, але її, не роблячи широкого гамору, скоро полагодив Український Відділ Канадійського Легіону в Торонті, що під проводом свого невсипущого голови, сотн. Павлюка, „витряс" звідкись і головно серед своїх членів кілька тисяч та врочисто поклав основу під такий український відділ — кількасот найповажніших книжок з окремою шафою — в бібліотеці університету. А тепер, ось таки в цих днях, окремий комітет КУК, яким керують пп. Мазурик і Палка, почав акцію за зібранням 100,000 дол., слушно вважаючи, що в Торонто й Онтеріо найдеться 10,000 людей, які з'ясовують собі вагу студій та постійної катедри українознавства в Торонті і які дадуть по 10 чи більше долярів, при чому кожний жертводавець дістане мистецьку грамоту роботи М. Дмитренка і пластинку з величним концертом симфонічної оркестри та збірного українського хору з святкувань 60-ліття українців Канади мин. року. Щодо цієї незвичайно важливої акції не маємо сумніву: уже початки показують, що сто тисяч буде зібраних і на університеті в Торонто заіснує катедра українознавства не тільки на втіху 400 українських студентів у ньому, але й на користь нашій вільній науці та цілій нашій праці, яку все ще різні „науковці" здебільша підшиті москалі, перекручують на свій лад.

І нарешті третя велика акція українців Торонта. Це цікава акція вже хоч би тим, що вона позбавлена всякого льокального патріотизму, який в обох уже згаданих грає деяку ролю. На цей раз йдеться про територіяльно дальшу, але тим не менш важливу справу, саме про створення українського відділу бібліотеки університету в столиці Канади Оттаві. Отже про українську інформацію, наукову і достовірну, в місті, де живуть всі амбасадори і посли, де є всі центральні уряди і парлямент, де є столична преса і світові кореспонденти. Український відділ при університеті в Оттаві існує, є там теж невелика українська громада, але створити таку бібліотеку їм не під силу. І от Оттава відкликалась до Торонта, а в Торонті, відповідно на цей поклик одне з найактивніших — Товариство Українських Підприємців і Професіоналістів. Засідання цієї установи, на якій найшлася справа та яким проводив голова Товариства п. Ілащук, було одностайне: українські купці, промисловці, підприємці і професіоналісти уфундують бібліотеку і то так, що кожний член Товариства, — а їх тепер коло 180! — купить відповідну кількість книжок із списка, предложеного українською катедрою в Оттаві, книжки дістануть печатку Товариства і жертводавця, а бібліотеку врочисто вручить управа ТУП університетові. І ось акція вже почалася, дає добрі висліди, а Товариство Українських Підприємців і Професіоналістів відоме з того, що свої пляни і задуми завершує успіхом.

Три великі почини українців громади Торонта прибирають на наших очах конкретні форми і — як кажемо — доказують нам усім, що не зважаючи на все, при добрій волі та організації, наша еміграція здібна творити речі, які матимуть постійне, велике та важливе значення для цілости української справи і її аспекту в цьому світі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Велика Протикомуністична Маніфестація.

Українська громадськість Дітройту під проводом Українського Громадського Ділового Комітету влаштовує в неділю, 24 травня 1943 р. велику Протикомуністичну Маніфестацію для відзначення 20-тої річниці голоду в Україні.

Маніфестація складається з трьох частин:

I. Служби Божі і Панахиди.

В день маніфестації в усіх українських церквах Дітройту будуть о год. 12-ій відслужені Служби Божі в наміренні українського народу і Панахиди за жертви голоду в Україні. (В укр. кат. церкві при вул. Кліпперт — Служба Божа і Панахида будуть відправлені о год. 9-тій рано).

II. Маніфестаційний Похід.

Похід під проводом маршала походу п. ген. Б. Палія Нейла перейде головною магістралею міста — Вудвард евеню, коло Міської Управи і буде розв'язаний на вул. Конгрес.

Похід буде складатися з таких 9-ти груп:

1. Прапори: американський і український. Маршал походу. Почесні американські гості і духовенство. Символічний віз. Діловий Комітет.
2. Шкільна молодь і Пласт.
3. Жіночі організації.
4. Оркестра, американські і українські ветерани.
5. Представники поневолених Москвою народів.
6. Молодечі організації.
7. Американсько-українські професіоналісти, Український Літературно - Мистецький Клюб, Товариство Українських Інженерів, Товариство Українських Лікарів.
8. Громадські організації з прапорами.
9. Громадськість.

Збірка учасників походу о год. 2-гій по полудні.

Групи: 1, 2, 3, 4, 5 і 6. збіраються на вул. Sproat, групи 7, 8, 9 на вул. Sibley.

Дохід вул. Вудвард від Сіти Гол до вул. Темпел.

III. Святочні Громадські Збори,

що відбудуться зараз після розв'язання походу в залі St. Andrew Hall.

Програма зборів:

1. Американський і Український Національні Гимни.
2. Відкриття зборів: голова Діл. Комітету, д-р М. Дужий.
3. Виступ об'єднаних чоловічих хорів: Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка і хору „Сурма" ООЧСУ.
4. Покликання Почесної Президії.
5. Англійські промови: ред. З. Тарнавський і адв. Ст. Луцький.
6. Промови та привіти гостей.
7. Українська промова: проф. М. Дольницький.
8. Резолюції зборів.
9. Вшанування жерт голоду — „Боже, вислухай благання" — релігійно-патріотична пісня, співають всі зібрані.
10. Закінчення зборів.

Цілий похід і громадські збори будуть фільмовані.

Комітет прохає: під час походу і зборів дотримуватися вказівок і розпоряджень впорядчиків походу. Головним впорядчиком призначений п. Ст. Кравчишин.

Громадський Діловий Комітет закликає всю українську патріотичну громадськість Дітройту взяти масову участь в поході і в зборах.

Українські жінки приходьте на маніфестацію одягнені в українські національні одяги! Всі на Протикомуністичну Маніфестацію дня 24-го травня 1953 року!

Український Громадський Діловий Комітет.

Бофало, Н. Й.

Велика Маніфестація з приводу 20-ї Річниці Голоду на Україні.

Всі Об'єднані організації й установи міста Бофало під проводом місцевого відділу УККА створили Маніфестаційний Комітет, який занявся підготовкою Маніфестації на день 31-го травня о годині 2-ій по полудні.

До Комітету ввійшли: голова: проф. О. Залеський, заступники: Б. Пашківський та В. Шарван, секретар: Шепелявий.

Працю Комітету розділено на 3 головні відділи: Організаційний, Пропагандивний і Фінансовий.

По одержанню дозволу від Міської Управи на похід головними вулицями м. Бофало — Філмор, Бродвей до Мейн Стріт, Лафаєт, — Комітет прикладає всіх зусиль, щоб ця Маніфестація дала якнайбільший вклад для пропаганди української справи в Західньому Світі. До участи в Маніфестації запрошено також інші національності, поневолені Москвою.

Головну доповідь в англійській мові на Маніфестації виголосить професор Вирнген з Вашингтону.

На доповідача українською мовою запрошено В. Коваля з Ню Йорку.

Комітет звертається з проханням до всіх громадян українського походження м. Бофало й околиць, а також всіх громадян національностей, поневолених Москвою — взяти якнайчисленнішу участь.

На випадок непогоди — Маніфестація відбудеться в залі Гаруґарі Темпл на Дженесі.

Маніфестаційний Комітет.

Село на нашій Україні... в 1933 році

(Закінчення зі стор. 2.)

Це робилось у нас на очах депутатки Верховної Ради Киви Олени, яка була „вибрана" від декількох округ і яка була мешканкою села Кімлички. Вона була безвольним свідком цієї найбільшої в історії людства трагедії. Була рядовою колгоспницею-доаркою в колгоспі, в якому умирали сотки людей. Чи вона підняла голос в обороні їх в районі, області, не кажучи вже про саму Раду, в яку вона входила? Ні! Бо вона знала, що чекає її, що чекало кожного того, хто підняв би голос в захист народу. Наказ вождя партії є непомильний, і той, хто попробував би заговорити будь-що проти нього, був би зліквідований, не дивлячись на те, хто він.

Голод був створений, щоб обездолити Україну. Твердження, що утворюючи голод, окупант мав на увазі лише загнати селян до колгоспів, не відповідає дійсності. З голоду, загинули не лише родини одноосібних господарств, а й ті, що вже по декілька років працювали в колгоспах.

ВІДБУВСЯ 4-тий РІЧНИЙ З'ЇЗД Т-ВА Б. ВОЯКІВ УПА В ЗДА

(Закінчення зі стор. 1.)

обрано нову Головну Управу, до якої увійшли: мгр. Богдан Крук (Дітройт) — голова, Микола Грицковян (Ню Йорк) і Карло Хома (Клівленд) — заст. голови, п. Левицький (Дітройт) — секретар і п. Шашкевич (Ню Йорк) — скарбник. Головою Контрольної Комісії обраний Лев Футала (Дітройт), а головою Суду Чести — Микола Сидор (Ню Йорк). Крім того обрано Редакційну Колегію, яку очолює Є. Несторук та в склад якої, крім нього, входять: П. Черешньовський, інж. С. Голяш, д-р Б. Гук та Я. Кіцюк. Осідок Головної Управи Т-ва рішено перенести до Дітройту. На закінчення нарад ухвалено низку резолюцій, в яких Т-во б. Вояків УПА в ЗДА, між іншим: висловлює подяку урядові й народові ЗДА за гостинність; — потверджує, що стоїть на становищі Воюючої України, — піддержує революційно-визвольний провід УГВР, УПА та ОУН; висловлює свою повну солідарність з тими своїми друзями, що продовжують боротьбу за визволення на Рідних Землях та клонить голову перед тими, що впали в цій боротьбі; піддержує політику уряду ЗДА, який веде активну боротьбу проти комуністичної агресії та висловлює надію, що цей уряд піддержить теж прагнення українського народу до побудови Самостійної й Соборної Української Держави; засуджує біло-московські групи на еміграції, що плянують нове поневолення України, як і польські еміграційні середовища, що знову зазіхають на західно-українські землі; вітає підпільну Церкву в Україні, УГВР, УПА й ОУН та весь український нарід; вітає АБН та солідаризується з його боротьбою за здійснення спільних ідеалів; вітає Український Конгресовий Комітет й його працю для визволення України й закликає своїх членів сплачувати Національний Даток до УНФонду; вітає Братство б. Вояків УПА в Европі, Т-во б. Вояків УПА в Канаді та інші споріднені організації й своїх друзів в цілому світі; вітає все вояцтво, що стоїть в активній боротьбі проти московського імперіялізму; закликає всіх друзів на терені ЗДА об'єднатися в одній організації для успішної праці для визволення України.

З'їзд пройшов в незвичайно діловій, вояцькій атмосфері, що охоплювала всіх учасників, включно з гостями.

Помер А. Л. Флемінг — „літаючий єпископ"

Торонто. — Широко знаний єпископ Англіканської Церкви, А. Л. Флемінг помер на удар серця, маючи 69 років. З його особою Англіканська Церква втратила відданого працівника на місійному полі, людину, що все своє життя присвятила діяльності серед одного з найбільш занедбаних у світі народів — ескімосів. Народжений в Шотляндії, він там працював у фірмі кораблів. Проте, бувши ще хлопчиком, він мріяв про працю між ескімосами й тому, в 1908 році, лишає рідний край і переїздить до Канади, де стає в 1913 році священиком. Сам один він вирушає у дикі північні країни, де перед ним не було білої людини і посилено працює серед ескімосів. Слабе здоров'я пізніш змусило його перервати працю на півночі, але цієї країни він не забув і, ставши в 1933 році єпископом, щороку літав по своїй величезній єпархії, що сягає 1,250,000 квадратових миль. На недоступній півночі закладав школи, церкви і місійні станиці. Окрім практичної діяльності, працював науково. Його книжки принесли йому наукові степені і членство Королівського Географічного Товариства.

Плянують збільшення наукових сил

Ню Йорк. — Крайова Рада Людської Сили передала президентові Айзенгаверові програму, на підставі якої можна буде підготовити більше наукових сил „з-поміж великого резервуару високо інтелігентної молоді", інакше країна не зможе осягнути належного поступу в своєму розвитку. Рада твердить, що ледве половина талановитої молоді дістає університетську освіту, а дві п'ятих частин студентів, що починають науку в каледжах, хоч вони й відзначаються талантами, не кінчать студій. Звіт комісії написаний на 263 сторінках. Його випрацювала комісія з 17 членів, які особисто явилися в президента з цією справою. Раду зорганізовано при допомозі Фонду Форда. Її головою є Джеймс Зеллербак з Сан Франсіско.

Новий буревій шалів в південних стейтах

Ню Орлінс, Ла. — Могутній буревій, що посувається понад Мехіканський залив, спричинив найменше чотири смертні випадки, відокремив центральне місто Луїзіяни від інших і вдарив у прибережне місто Галвестон зі швидкістю 84 миль на годину. Це шостий торнадо в Луїзіяні поточного року. Найновіший знищив одно село. Галвестон пам'ятає нещастя в наслідок торнада з 1900 року, коли то 6,000 осіб згинуло від виливу морських филь. Тому теперішні міські й стейтові чинники кинулися негайно рятувати людей, що потерпіли від буревію і виливу рік.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З Листів до Редакції

Шановний пане редакторе!

Прочитовши в газеті (чч. 99, 100) статтю: „Українська пасажирська фльота", я був буквально збентежений нефаховістю статті. Вважаю своїм обов'язком, звернути увагу на нагромадження нісенітниць, які скупчені в цій статті.

З першого ж речення починаються непорозуміння. Україна має 30 портів, з чого 10 лише міжнародньо-лучбового (?) значення. Чи не забагато для України 30 портів? Здається більше як З. Д. А.? Чи може замало 10 портів — як міжнародного значення? Чому автор так полюбив турецькі кораблі, що вважає їх на першому місці серед чужоземних кораблів, які заходять до українських портів? В дійсності ж вони займають майже останнє місце. Далі читачеві подається новітній погляд на історію пасажирської фльоти взагалі та нараховується їй лише 60 років (ера її починається за автором з 1890 р., коли було побудовано параплав „Пестель" (чому?). Між іншим, цю назву пароплав цей одержав від большевиків на честь одного з декабристів.

Потім читача проголомшує мішанина назв кораблів, портів (побільшості не українських), Б. Р. Т. (до речі лишилось нерозяснене значення цих „магічних літер" — регістрові бруто тони). З цього переліку виходить, що вся торговельно-пасажирська фльота СССР ніби-то має належати Україні. Треба взагалі вважати, що спадкоємцями, разом з Україною, будуть і інші держави (а нея СССР), які мають свій вихід до Чорного моря. Автор так захопився переписуванням назв кораблів, портів та „Б. Р. Т.", що більше місця присвятив берегам Криму та Кавказу. Звалив в одну купу українські та не-українські порти, та зробив для пересічного читача враження, що ніби то все відноситься до України, „українського моря" та української фльоти. Мене, як людину, яка провела більшу частину свого життя біля Чорного моря, просто вразила безліч перекручених назв кораблів та портів (добре, що не було пізніше спростовано). Ігнорується морська термінологія та замість неї побудовано свою власну і нікому не зрозумілу, „Усі сім кораблів мають свій курс на лінії Одеса..."

Невже не простіше і не зрозуміліше написати „...сім кораблів курсують на лінії...?" Кораблі не бігають, а ходять, або плавають.

Отже далекобіжні кораблі далі від статті п. Трембіцького не щдуть.

Існують кораблі малого і великого каботажу, та існує мале та велике плавання (плавба). Кого може цікавити, що „12 таких далекобіжних кораблів можуть перевозити 101,900 осіб (за який час, чи за яку кількість рейсів?). Чомусь занадто багато уваги приділено кораблям „Кубань", „Нєва" та „Ріон", але не сказано, як „добре вони попрацювали", постачаючи червону Еспанію амуніцією та вояками з боку С. С. С. Р. під час громадянської війни там.

Далі знову іде мовна нісенітниця: „пасажирських ліній... належать ті, які сповняють свій біг на шляху". До пасажирських ліній мають відношення рейси, а не виконання якогось тяжкого обов'язку „сповнення свого бігу". Також „дерев'яний" вираз: „...лінії... дотичать південних берегів..." Цілком незрозумів речення: „кримська лінія проходить через вступну Ялту-Гурзуф.

Маю ще одне запитання? Чому українське море нараховує лише 35 років свого існування? Невже походи через Чорне море, до Царгороду князя Олега, та пізніші наших славних запорожців не дають нам права рахувати трохи більше як 35 років?

Микола Ко-Ко.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк, вул. 2-га

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що вечір в найближчу п'ятницю, 22-го травня, буде присвячений творчості О. Лятуринської. З доповіддю виступлять Л. Дражевська, проф. В. Січинський і Ю. Дивнич. Художнє читання творів — О. Добровольська. На вечорі буде експозиція ілюстраційного матеріялу, автографів з Музею-Архіву УВАН. Початок о годині 8-мій ввечорі.

Спорт

УСТ „ТРИЗУБ" ДЕБЮТУЄ В Н. ЛІЗІ

Торонто. — Друга українська команда Національної Ліґи — УСТ Тризуб презентувала свій дебют в 1. Дивізії показним результатом 4:2 проти ОСТИН ГАМІЛТОН. Ці змагання відбулись на Бродвю Стадіоні в присутності ок. 1.000 глядачів — і вже перша пів-гра стояла 4:0 для українців. Олександер СКОЦЕНЬ II. — що є капітаном Збірної Онтеріо проти Ірландських Інтернаціоналів (грали в Ню Йорк на Ебетс Філд проти англійців 1. Дивізії ФА — Ліверпуль 0:4) добув 2 ворот. Коваль і Дмитрук добули по 1. Власти ОФА складаючи склад Збірної Онтеріо — сильно замаркували його змагунами прибулими з Европи. Окрім Олександра Скоценя II. — відмічено до Збірної дальших 3 українців: Шапка, Стецьків, Ригайло — усі СТ Україна Торонто.

Скоцень II. — ветеран українськгоо футболу, відзначений трофеєм найкращого змагуна Канади в сезоні 1952. діставши цього року почесну функцію капітана Збірної, як бувший професіонал Ніцца, Франція грає на спеціяльний дозвіл Спортової Палати. В команді УСТ Тризуб вибиваються Горський, Скоцень I, брати Білоуси й інший професіонал із Франції — чех — Трескан. УСТ Тризуб стратив д. доброго напасника — німця Оплькх, що перейшов до Олимпія Торонто.

Інші висліди 1. Дивізії: Гунґеріян — Італія 3:3, Іст Енд Кенедіянс — Гунґеріян 2:0. 2. Дивізія: Гаґіборс — Славія 1:0, Серби — Нідерляндія 1:1, Гаґіборс — Спарта 4:2.

ГРИ ЗА КЕНЗОЛ КАП:

Торонто. — Елімінації гор за „кензол кап" дали результати: Нейшенал — Авро 3:0, Славія — Пуґлія 3:1, УАВ — Македонці 2:1, Ірлскорт Ліджен — Росіяни 8:1, Торонто Айріш — Міміко 4:0. Українські команди, ще не стартували в тій конкуренції.

ЛІҐА ЮНІОРІВ.

Торонто. — Юніори СТ. [...] перемогли в першенствах ліґи юніорів команду Ліджен 22, Іст Йорк 5:0, ІН Кенедієнси — Ітобіс 1:1.

В програмі слідує: СТ Україна — Італія, УСТ Тризуб — Гунґеріян, Олтер — Ст. Ендріюс.

Б. Прудиус.

ВСЯЧИНА

МАЛА ПТАШИНА СТРИМАЛА ВЕЛИКУ БУДОВУ

На перемісті Кірквуд в Ст. Луї маленька пташина вільшанка (робін) стримала $500.000 будову. Коли робітники прийшли продовжувати будову, побачили, що на зрубі, вибудованім ще восени, побудувала собі гніздечко ця пташина й почала вже сидіти на яйцях. Вільшанка влаштувалася там і зовсім не думала про людську будову. Президент будівельної фірми Джозеф Е. Вольмар скликав своїх співробітників, але всі вони не могли нічого порадити, і вирішили чекати так довго, аж пташина скінчить свою материнську працю. Щоб це в світі було стільки уваги також і до людського життя...

ЗНАЙШЛИ НОВЕ ПЛЕМ'Я ПІҐМЕЇВ НА ФІЛІППІНАХ

На філіппінському острові Люзон професор д-р Еллінґер знайшов нове, досі незнане, плем'я піґмеїв, про яке подає такі відомості. Він сам бачив тільки одну родину цього племени, що складалася з 15-тьох членів. Але місцеві люди твердять, що там живуть дванадцять родин цих піґмеїв, всіх коло 150 осіб. Вони звуться абсилянси, і мають піґмейську висоту. Дорослі жінки мають чотири стопи і чотири цалі, а чоловіки чотири стопи і вісім цалів. Але вони дуже різняться від неґритянського населення, серед якого живуть тисячі років, і мають свою, різну від неґрів, мову. Їхня шкіра ясніша від мурінської, і їхнє волосся не таке кручене, як у муринів. Вчені антропологи твердять, що те населення прийшло до філіппінських островів перед 10.000 роками, коли ще ці острови творили цілість з азійським континентом. Д-р Еллінґер може сказати про їхню культуру тільки те, що вони поробили собі чашки з черепів своїх приятелів, що свідчить про дикий стан цього племени.

ОДРУЖИЛИСЯ ПІСЛЯ 44-РІЧНОЇ ЛЮБОВИ

В місті Лізіс в Франції 65-річний Еміль Рео одружився з 63-річною Шарльотою Робурґ. Історія їхнього одруження довга і не весела. Вони мали одружитися ще 1909 року. Молоденька Шарльота одягнулася була тоді до вінчання, і чекала на прибуття молодого, що працював в недалекому місті. Але Еміль не приїхав. Молода виїхала з цієї околиці, не залишаючи нікому своєї адреси. Молодий написав був листа, щоб вінчання відложити, бо його вимагали його обставини. Але той лист прийшов пізніше. Після 44 років ці „молодята" припадком знову зустрінулися. Еміль був поранений у вуличній катастрофі, і його завезли до шпиталю при домі старців, де кельнеркою була його наречена Шарльота. Колись вони мали чорне волосся, а тепер воно в неї посрібліло, а в нього залишилися ще тільки сиві вуса. „Судженої і конем не об'їдеш", — каже наша приповідка.

ДВА РАДІОАКТИВНІ РОБІТНИКИ

Під час недавньої проби з атомовою бомбою два робітники наїхали на атомову хмару, хоч були віддалені на 110 миль від місця, де скинули атомову бомбу. З їхніх тіл виходила радіоактивність, і їхній лікар каже, що їм, мабуть, треба буде робити трансфузію крови, щоб охоронити їх від розпаду їхніх кровних тілець. Д-р Марш каже, що радіоактивність яка виходить з їхніх тіл, не шкідлива для інших осіб. Вони находяться під лікарською опікою.

ТАЄМНИЧА ГАДЮКА НА ВУЛИЦЯХ НЮ ЙОРКУ

Недавно на вулицях Ню Йорку громадилися люди й авта, бо на хіднику коло Гренд евеню й Фордгам роуд в дільниці Бронкс, була довга на шість стіп гадюка. Ніхто не знав, як назвати її, і навіть представник Товариства для боротьби з жорстокістю в поводженні з тваринами не міг сказати, до якого роду належала ця тварина. Вкінці один поліцист відважився вбити цю гадюку. Гадають, що це сотворіння приїхало до Ню Йорку на авті, що везло городину або овочі, і випала з воза саме в тому місці, де її знайшли.

ЧИТАННЯ КНИЖОК — ЯК ЛІКУВАЛЬНИЙ ЗАСІБ

В шпиталі університету стейту Айова 64 особи зголосилися на добровольців, щоб хворим голосно читати книжки та в той спосіб впливати на їхнє швидше видужання. Пані Стеґ читала книжку непритомному пацієнтові, і коли він відзискав притомність, то дещо пам'ятав з прочитаного та просив, щоб „бібліотечна пані" знову прийшла. Та найбільше помагає читання притомним хворим, які під час слухання забувають про свої терпіння. Читання відганяє від них страх, що їх часто опановує перед операціями.

Тиждень листів з Америки

Цей тиждень, від 18 до 24 травня, оголошено тижнем листів з Америки. Протягом трьох років Загальна Рада Американської Єдности організовує такі тижні. Їх підтримують і допомагають у переведенні багато губернаторів і меорів міст.

Листи, післані від одного приятеля до другого, або від одного члена родини до другого, передають вістки щирої правди. Слова такого листа оживають у серці того, кому вони призначені. Тому і визначено окремий тиждень, щоб підкреслити важливість таких листів. Лист може з успіхом замінити особисті побачення і примусити людей забути про віддаль, що відокремлює їх одне від оного.

Листи, що у великій кількості — близько 380,000,000 щороку — виходять закордон, це глибоко особиста річ. Це все одне, що нитка, що в'яже одне серце до другого. І це надзвичайно важливий фактор в житті нашої країни і в житті цілого світу.

Здебільшого такі листи дають правдиву картину життя Америки, яку люди за кордоном будуть довго тримати в пам'яті. Це впливатиме на їх ставлення до Америки, на їх психологію і, зрештою, на їх ставлення до відношення до війни чи миру.

Тиждень листів з Америки може спонукати нас написати листа нашим старим друзям і відновити старі зв'язки. Ця оказія може нагадати нам про те, що ми повинні писати з почуттям відповідальности.

Цього року справа писання листів набуває особливого значення. Поперше, ми тепер перебуваємо в атмосфері так званої „мирної офензиви". Люди по цілому світі цікавляться знати: Чи Америка справді хоче миру. Автор листа завжди може дати відповідь на це питання, пишучи правду.

По-друге, це дуже важливо для психологічної війни. Якщо ви можете вплинути на чийсь розум, ви можете завоювати його серце. І саме тут роля таких дружніх листів особливо важлива.

Отже, повторюємо знову, берімося за пера. Кожний з нас має силу і змогу зробити дуже багато. І якщо він використає цю нагоду мудро й відповідно, він матиме задоволення від свідомости, що він разом з мільйонами інших допоміг роздмухати полум'я взаємозрозуміння поміж людьми на цілому світі.

Загальна Рада.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Внучка Френкліна Д. Рузвелта заручена з сином стрижія

Ню Йорк. — Сара Делано Рузвелт, студентка дівочої колеґії Брін Мовр, як подають часописні вісті про подружжя, заручена з Антоном ді Бонавертура, студентом філядельфійського музичного Інституту Кортіса. Сара — це внучка кол. през. Франкліна Д. Рузвелта; її суджений син стрижія італійського походження Фреда Бонавертури. Вона — дочка Джеймса, сина Франкліна, її мати — це дочка славного лікаря д-ра Гарві В. Кушінґа, що вийшовши замуж за Джеймса Рузвелта, розвелася з чоловіком і вийшла замуж за Джана Гей Вітні, нащадка славного мільйонерського роду, посвояченого з родиною Астор і Полі. Вийшовши замуж за Вітні, розвідка по Рузвелтові спонукала родину Вітні адоптувати її дочку Сару. Таким чином Сара має надію унаслідити мільйони Вітні. Одначе її суджений це надзвичайний музичний талант-піяніст.

Большевизм — пристановищем для невротиків

Ню Йорк. — Психоаналіст з Балтімор, д-р Роберт М. Лінднер, ствердив на з'їзді Красвого Психологічного Товариства в готелі Барбізон Плаза, що невротичні одиниці даються втягати до комуністичної партії і що комуністичні та фашистівські центри складені з невротиків з психопатичними нахилами. Ці спостереження виявив д-р Лінднер у своєму докладі „Політичні вірування й характер" на зібранні 200 психоаналітиків, кажучи, що комуністами поширювані засади марксизму „пристосування пристановиськом для невротиків", які використовують ці теорії для хвилевої розв'язки їхніх особистих труднощів. Невротик, як пояснюють психоаналітики, це людина, що терпить від малих нервових потрясень і позначається деякими недомаганнями характеру. Одначе докладчик попереджує, що не можна всіх комуністів вважати нервово хворими людьми. Шкода з безастережної приналежности до большевизму деяких талановитих осіб така, що вони відмовилися від самостійного думання, а приєдналися до здисциплінованої групи.

СЛІДСТВО ВИЯВЛЯЄ ЗМОВУ ПРОТИ ПЕРОНА В АРҐЕНТІНІ

Буенос Айрес. — Арґентінські слідчі повідомляють, що вони відкрили замір збомбардувати бюро президента Хуана Перона й знищити капітоль й інші публічні будинки. Поліція твердить, що серед змовників находиться група арґентінських політичних вигнанців, що повернулись до Арґентіни з Урaґваю судном через ріку Плята, яке відмежовує обидві країни. Влада повідомляє, що тепер ведуться пошукування за провідником групи, члена соціялістичної партії, який здогадливо привіз з собою більшу кількість запальних бамб. Напад на домівку президента був запланований на середу минулого тижня, саме в хвилині, коли президент мав увійти на наради кабінету.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ 204 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу 23. травня в парафіяльній залі 334 Іст 14 вул. в Ню Йорку, о год. 8. веч. Проситься членів прийти на час, а головно члени пікнікового комітету, щоб обов'язково прибули. Пригадується членам, що при кінці цього та на початку наступного місяця будемо роздавати дивіденди. Просимо відбирати їх на зборах, поштою будемо висилати тільки тим, що живуть поза Ню Йорком. Вкладки збираємо кожної другої і четвертої суботи в місяці. Прохається цих членів, що змінили помешкання, щоб негайно повідомили секретаря про зміну адреси. — П. Марко, предс.; І. Крочак, кас.; В. Гасій, фін. секр.; Г. Бакуменко, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Чорноморська Січ, відд. 114, подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 24. травня, в год. 2:30 по полудні, в Січовім Домі, під ч. 508 18th Ave. Проситься членів прибути на збори і рівнож принести свої залеглості. Члени, які не заплатять вкладки на час, будуть суспендовані згідно зі статутом УНСоюзу. Проситься рівнож доручити по одному долярові від дорослих членів, як вже кожному відомо, на оселю, яку закуплено минулого року. — М. Басараб, предс.; М. Демків, кас.; М. П. Отрок, секр.

✝

З волі Божої 16. травня, 1953 року, в Ню Йорку, тихо відійшла у вічність, прийнявши Найсвятіші Тайни,

ОЛЬГА МАЦЮРАК,

дочка Олексія й Олександри з Любінецьких, проживши 75 років.

Винос тлінних останків її з погребового заведення П. Яреми, при 129 Іст, 7. вулиця, Н. Й., до Української Автокефальної Церкви при 277, 4-та Евеню, між 21-22 вулицями, відбудеться 20. травня, о 8:45 рано, а заупокійна Служба Божа почнеться о год. 9:15.

Місцем вічного спочинку вибрано цвинтар Іст Ріджлови, коло Пасейку, Н. Дж.

Засмучена Родина САГАЙДАКОВСЬКИХ.

В п'яту річницю смерти бл. п.

ЗІНИ ДЕМБІЦЬКОЇ

відправиться

Служба Божа з Панахидою

В СУБОТУ, 23. ТРАВНЯ 1953 Р., о год. 8:30 рано

в українській католицькій церкви 66 Plum St., New Brunswick, N. J.

МУЖ, ДІТИ й ВНУКИ.

Відділ Т-ва Укр. Правників в Ню Йорку подає отсим до відома, що в НЕДІЛЮ, 24. ТРАВНЯ ц.р., о год. 11:30 перед пол., в дол. каплиці церкви св. Юрія буде відправлена

ПАНАХИДА

за померлих членів Т-ва, а то за: бл. п. Ярослава Олесницького, б. адв. в Золочеві за бл. п. Василя Климка б. судді і адв. в Підгайцях і Глинянах.

Членів Т-ва і Знакомих Покійних проситься про численну участь.

✝

Ділимося сумною вісткою, що 12. травня 1953 р. упокоївся в Бозі по короткій недузі в 65 році життя

проф. ВАСИЛЬ РАТИЧ,

колишній професор і директор української гімназії „Рідної Школи" в Рогатині. Похорон відбувся в суботу, 16. травня 1953, в Ню Брунсвік, Н. Дж.

БУВШІ УЧНІ РОГАТИНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Повідомляємо зі сумом про смерть нашого звичайного члена

ВАСИЛЯ РАТИЧА,

гімн. професора, учасника визвольних змагань, визначного громадського діяча.

Похорон Покійного відбувся 16. травня 1953. в Ню Бронсвік, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

ВИДІЛ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО ДРУКАРЯ, молодого або старшого. За інформаціями пишіть: Liberty Commercial Co. 437 East 9th Street New York, 9, N. Y.

РОЗШУКИ

МИХАЙЛ ВІВЧАР пошукує свого вуйка МИХАЙЛА ФЛІСАК зі села Застав'я, який перебуває в Канаді. Прошу писати: Mychajlo Wiwczar, 33 Garner Street, Cohoes, N. Y., U.S.A.

МИКОЛА БАСАЛАЙ пошукує АЛЕКСІЯ КУЦКА, який приїхав до Америки в 1949 році. Хто знає про місце його перебування прошу повідомити на адресу: MYKOLA BASALAJ, 87 Herman St., Rochester 5, N. Y.

Литвинець Петро, шукає Якова Мельника, зі села Білогородка. Виїхав до Америки в 1928 р. Хто знає про нього, або він сам прошу писати на адресу: Касперський Петро (для Литвинця) S. 619 Pine St., Spokane 3, Wash.

Пошукую тету МАРІЮ ОНИЩУК зі села Волків (Вівків), пов. Перемишляни, Галичина, яка виїхала до ЗДА з кінцем 1913 або з початком 1914 року. Вийшла замуж правдоподібно за італійця (замужне прізвище незнане). Живе в Ню Йорку, або околиці. Хто знає її адресу, прошу ласкаво повідомити мене: S. KOSTIW, 432 E. 6th Street, New York 9, N. Y.

АННА ПЕТРИШИН шукає сина ОЛЕКСАНДРА (Саха) ПЕТРИШИНА, абітурієнта Державної Гімназії в Ярославі, Галичина. Хто знав би його місце перебування, прошу ласкаво повідомити на подану адресу: ANNA PETRYSHYN 44 Woodbury St., Rochester, N.Y. Канадійські укр. часописи прошу про передрук.

НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ МОЛОЧНА ФАРМА 110 акрів землі, мурований дім, 26 штук худоби та фермерські приладдя. Віддалена 8 миль від Saratoga Springs. За інформаціями пишіть: STEVE DUDIC R. F. D. 1, Stillwater, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 3072. Темний коридор

WITH LEGS TIGHTLY CLAMPED ABOUT THE MONSTER, TARZAN CLUNG TO THE SCALY BACK, HIS KNIFE BLADE SEEKING THE PULSING JUGULAR.

Тісно стиснувши ногами потвору, Тарзан причепився до лускуватого хребта. Лезо його ножа шукало живчика шийної жили.

SUDDENLY AS THE BLADE FOUND ITS MARK, GIMLA GAVE A CHOKING ROAR, ROLLED SLOWLY OVER, AND FLOATED AWAY.

Нагло, коли лезо знайшло свою мету, Джімля видав придушений крик, поволі обернувся на сплив на воді.

PARTING THE FOLIAGE, TARZAN SAW A WELL-DEFINED TRAIL CROSSING THE STRIP OF GROUND TO THE MOUTH OF A TUNNEL.

Розділюючи листя, Тарзан побачив добре визначений слід, що перетинав клапоть до входу до тунелю .

LEAVING A MARK TO DENOTE HIS PASSAGE, HE FACED THE DANK, BLACK MAW WITH LITTLE THOUGHT TO THE DANGER THAT LAY BEYOND.

Залишивши знак, щоб відзначити свій хід, він стояв віч-на-віч мулистої чорної пащеки, не знаючи про небезпеку, що була по той бік.